

AZ ISMERETLEN KATONA

Akkoriban, mikor Verdunnél
Sárgakeresztes gránáttal löttek a németek
És az árokba buktam
Felismerhetetlenül
Nem is sejtettem
A nagy megtiszteltetést,
Hogy egyenesen
Az egész világ szeme elé,
Párizs kellős-közepére
Temetnek,
Ismeretlen katonaként.

A köztársaság elnöke
Saját kezével tűzte fel
Koporsómra
A becsületrend keresztjét.
Híres tábornokok
Gondoskodtak
— A jólétemről.

Tíz évig
Voltam csendben.
Mozdulatlan.
Feszés vigyázban feküdtem ;
Hurrát kiáltottam,
Ha fent elvonultak az ezredek
És meghajoltak a zászlók.
Tíz évig szolgáltam híven
A föld alatt.

Nagyon rég' volt már
A verduni csata,
Amikor a fegyvert az arcomhoz kaptam
Vagy kézigránátot lengetve
Kúsztam az árok mentén
S egy ellenséges állást kifüstöltem.

Rég' elmúlt már a nap
Amikor a behívót megkaptam
S én, az egyszerű géplakatos
Csukaszürke mundérba bújtam,
S virágokkal a puskacsövön
Masiroztunk az állomásra,

S amikor legelőször
Tettem fel a rohamsisakot
Lefotografáltattam magam
Mert jól állt.

Nos, úgy látom,
Eljött az ideje.
Fent peregnék a dobok.
Ideje, hogy a sírból kiszálljak,
S körülnézzek :
Mi történt ?

Azt hiszem, nem tévedek
Ha azt mondom : újra háború készül
S az ismeretlen katona
Nem hiányozhat onnan.

Nékem és a többieknek
Elég időnk volt a sírban
Töprengeni. S mi kihasználtuk
Jól az időt,
Sok mindent hallottunk, láttunk,
Ami az élőknek föl sem tűnt.
Nékünk nem volt alkalmunk
Elfelejtetni a háborút.
A bűnösök neve
Nem hullt ki
Emlékezetünkéből.

Ha tehát most kilépek a sírből
És elétek állok :
Jót ne várjatok !
A kitüntetést,
Amiben részem volt
Alázattal viszonzni nem tudom.
Nem tudok háladatos lenni
Azért,
Mert épp' engem
Temettetek
Az egész világ szeme elé
Itt, Párizs közepén
Egy pompás sírba,
Ismeretlen katonaként.

Sok-sok testvéremnek
Üzenetet hoztam.

Bár megértenék
Az üzenetet,
Amit hoztam
Mindazok, akiknek szól,
És aszerint cselekednének!

Hallom a háborút.
A háború üvöltését hallom.

Nem azért feküdtem síromban,
Hogy amikor kilépek belőle
A csapkodó gránátszilánkok elől
Acélsisakot tegyek fejemre
Vagy a gázmaszkot felcsatoljam,
Hogy a mérges levegőben lélegezni tudjak.
Nem azért.

Miért tehát?

Hogy nyugodtan tudomásul vegyem
Amiről itt fent tárgyalnak
S hogy a számat kinyissam
Ha itt az ideje.

Itt az ideje
Hogy az ember a sorba álljon.

Az ismeretlen emberhez
Fordulok
S afelé kiáltom:
Állj be a sorba!

Menj ki a repülőtérré
És nézz körül:
Startra készen
Állnak
A bombavetők.
A bombavetők hasán
Láthatod a szárnyas bombákat,
Titokzatos folyadékkal
Telten,
Mint a szírup.
Ha szétrobbannak
Felhőkké lesznek.
Láthatatlan, leheletszerű
Húzó felhőkké.
Finom gázesővé.

Városokra és emberekre,
Álló vizekre
És folyó vizekre
Ereszkedik.
Alatta erdők hervadnak el
És hóféhérre asznak
Örökre.

Szagtalan lopakodik,
Ételekhez tapad.
Szaga nincs.
Ize nincs.
Áthat a falakon.
Beszívárog a földbe,
Egy parányi cseppel
Halálra mérgez.

Menj be a gyárakba,
Nézd meg az esztergapadokat,
A felhalmozott lövedékeket,
A gyűjtőkkel telt kosarakat.
— Szép fehér kosarak —
Most vonszolják be őket éppen,
Mellettük
Szuronyokat köszörülnek.

Menj, ahová akarsz!
A mozgósítási tervek készek.
Neved ott van a lisztán
Az első napon behívnak.

Ismeretlen ember
Állj be a sorba!

Ismeretlen ember:

Nem arra születél
Hogy a csatatereken
Aranyat ássál.

Nagyon jó leszél
Kukacok
Táplálékául...

A hatalmasok félnek,
Hogy túlságosan a közelükbe kerülsz.

Palotáik köré
Kordont vonattak.
Szöges dróttal körülvették,
Hogy bebiztosítsák magukat
Az éhség ostroma ellen...

A dzsungelben feláll a vihar
Végigszáguld a Jangcse völgyén.
Tombol a rizsföldeken —

Csikágó felett füstöl a vihar
Felhőkarcolókba akaszódik —
Belekap az öserdőkbe,
A Gran Chako
Mocsarait rázza, —
A föld övein tombol a vihar.

Vihart jelentenek Indokinából
Vihar tántorog Budapest uccáin.
Vihar dúl Berlin fölött,
Viharra áll a barométer a Balkánon.

Üres zsebekből vihart dudál a szél.
„Vihar” — áll kiírva a munkanélküliek
hivatala fölé.
A munkaközvetítőkön gyűl a vihar:

Mindenki, akinek munkája nincs,
Mindenki, aki éhezik --

Egy darab vihart visz magával!

Millió viharhordozó.

Az ember, aki a sorban elesik,
Viharoszlopként megy a sorban.
Torkán a vihar dala zúg.

Az ismeretlen katona
Megy a sor élén,
A vihar zászlajaként.

A világot belepte a vihar
Ez alkalommal nem akar szünni
A vihar!

A tereken áll
Szélesen, izmosan —
A vihar.
Szél-kacagásával zsufolt házaitokba
Tör...

Mire vársz?

Ismeretlen ember,
Lépj be a viharsorba!

Fordította: *Meliusz N. József*

RENÉ ARCOS:

HALOTTAK

Egyformán leng
az özvegyek
fekete fátyla.

Ezer halált
közössé vált
a könnyek árja.

Egymás mellett pihennek ők.
Köztük se lobogó, se düh.
Sötét üreg a két szemök...
Mind halott, közös végzetű.

Az ős agyagban, hol örök
csírázás kél a holt alól,

testvér sereg, rög mellett rög,
közös vereségért lakol.

Óh, marakodó testvérnép
földfoszlányokért dülő, vak
csatákban magad tépted szét.
A holtak örsszetartanak;

mert ott alant nincsen csak egy,
egyetlen elpihent haza.
Ahogy a földön sincs csak egy,
egyetlen győzelmes csata.

Fordította: *Korvin Sándor*